

Asiakastietolain uudistus

THL tukee toimeenpanoa

Päivi Achté

7.9.2021

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Sisältö

- Asiakastietolain tuomat keskeiset muutokset
- Tuemme toimeenpanoa määräyksillä
- Valmistaudu muutoksiin toimintamalleissa ja toimintatavoissa
- Tuemme kansallisesti vaiheittaista käyttöönottoa

Asiakastietolain keskeiset uudet sisällöt

- Keskeisin sote-tiedonhallintaa ohjaava säännös
  - Kansalliset tietojärjestelmäpalvelut laajenevat
  - Sosiaalihuollon palvelunantajien velvollisuus liittyä Kanta-palveluihin ja asiakastietojen luovuttaminen organisaatioiden välillä
  - Uusia tietosisältöjä ja toiminnallisuuksia vaiheittain käyttöön
  - Hyvinvointitietojen hyödyntäminen mahdollistuu
  - Tietosuojaa ja tietoturvaa vahvistetaan:
Omien tietojen hallinta, tietoturvasuunnitelmat, olennaiset vaatimukset, sertifiointimenettelyt, käytönhallinta

Asiakastietolain toimeenpano tukee sote-uudistusta

- Sote-uudistuksen tiedonhallinta ja asiakastietolaki pitää yhteensovittaa
  - Sosiaalihuollon Kanta-palvelujen hyödyntäminen
  - Palvelujen uudet digitaaliset ratkaisut, esim. hyvinvointitiedot
  - Rekisterinpitäjyyden siirtyminen hyvinvointialueille, esim. vaikutukset luovutuksiin
  - Tietojärjestelmien yhtenäistäminen, huolimatta hyvinvointialueiden erilaisista lähtökohdista

THL:n määräykset toimeenpanon tukena

Päivi Achté
7.9.2021

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Sote-tiedonhallinnan määräykset 2021

[THL antaa kuusi määräystä](#) sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallinnan kokonaisuudesta vuoden loppuun mennessä. Määräyksillä ohjataan asiakastietolain täytäntöönpanoa.

1. Määräys sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen rakenteista ja asiakasasiakirjoihin merkittävistä tiedoista
  2. Määräys valtakunnallisten tietojärjestelmäpalveluiden avulla terveydenhuollon ulkopuolelle välitettävistä asiakirjoista
  3. Määräys tietoturvasuunnitelmaan sisällytettävistä selvityksistä ja vaatimuksista
  4. **Määräys sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmien luokittelusta ja sertifiointista**
  5. **Määräys sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmien olennaisista vaatimuksista**
  6. Määräys omatietovarantoon liitettävien hyvinvointitietoja käsittelevien hyvinvointisovellusten olennaisista vaatimuksista ja sertifiointista
- Määräysluonnokset julkaistaan osoitteessa thl.fi/sotetiedonhallinta/lausuntokierroksella
  - Lausuntoaika kaikissa ehdotuksissa on 6 viikkoa (syyskuun alkupuolelta lähtien) ja palautteet voi antaa sähköisellä lomakkeella.

Olennaisten vaatimusten ja sertifiointin keskeisiä muutoksia verrattuna aiempiin säädöksiin

- Järjestelmien luokittelu täsmentyy (B, A1, A2, A3)
  - Tietoturva-auditotavaksi myös muuta kuin Kanta-palveluihin liittyviä järjestelmiä
  - Järjestelmien kriittisyyden, laajuuden, käsiteltyjen sisältöjen nykyistä tarkempi huomiointi vaatimusten kohdistamisessa ja todentamisessa
- Tietoturvavaatimukset osaksi ”samaa perusrakennetta” kuin toiminnalliset vaatimukset (=toiminnot ja tietosisällöt)
  - Ei erillistä tietoturvavaatimusten määräystä
  - Tietoturvavaatimuksista oma osio olennaisten vaatimusten luokitukseen
  - Tietoturvavaatimukset osaksi profiileja (= järjestelmän käyttötarkoituksen aiempaa parempi huomiointi)
- Uusien järjestelmäratkaisujen nykyistä parempi huomiointi, mm.
  - Pilvipalveluihin kohdistuvat tietoturvallisuusvaatimukset
  - Modulaariset järjestelmäkokonaisuudet, operatiivisen käytön tietoaaltat, jne.
- AsTL: palvelunantajan käyttämien tietojärjestelmien on vastattava käyttötarkoitukseltaan palvelunantajan toimintaa ja täytettävä palvelunantajan toimintaan liittyvät olennaiset vaatimukset
  - esim. suun terveydenhuollon palveluissa oltava käytössä Suun terveydenhuollon järjestelmäprofiilin mukaiset vaatimukset täyttävä järjestelmä

Toimintamallimuutokset organisaatioissa

Päivi Achté
7.9.2021

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Uudet toimintamallit ja –tavat käyttöön organisaatioihin

- Kanta-palvelujen käyttöä ohjataan terveydenhuollossa toimintamalleilla ja sosiaalihuollossa toimintatapojen avulla.
- Kansallisesti yhtenäiset toimintamallit ja -tavat varmistavat asiakas- ja potilastietojärjestelmien sekä Kanta-palvelujen tietoturvallista käyttöä ja tietojen hyödyntämistä toimijoiden välillä.
- Luovutustenhallintaan tulevat muutokset kuvataan Potilastiedon arkiston toimintamalleissa
- **Tilaisuuksia tulossa**
- Asiakastietolain tuomat muutokset toimintamalleihin
29.9. klo 9-12
- Uudistuvien määräysten soveltamiseen loppuvuonna
- Järjestämislain toimeenpanon tiedonhallintaan
- Sosiaalihuollon käyttöönottojen tilaisuudet:
- [Käyttöönotot vuonna 2022 \(kanta.fi\)](https://kanta.fi)
- [Toimintamallit ja –tavat \(thl.fi\)](https://thl.fi)

Lain toimeenpano etenee vaiheittain

Päivi Achté
7.9.2021

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Asiakastietolain toimeenpanon siirtymäajat

Työterveydenhuollon rekisteriin kohdistuva kieltö
1.1.2024

Laaja luovutuskieltö sosiaali- ja terveydenhuoltoon (LKIE)
1.1.2024

Kuvantamistutkimukset, sos.huol. videot ja äänitallenteet, hoitotyön päivittäismerkinät
1.10.2029

2022

2023

2024

2025

2026

2029

Reseptitietojen luovutus hyvinvointisovelluksille
1.12.2022
Suostumus poistuu rajat ylittävästä reseptistä
1.1.2023

Potilastietojen luovutus hyvinvointisovelluksille
1.12.2023

Asiakastietojen luovutus sosiaalihuollon palveluntajien välillä mahdollistuu
1.1.2023

Asiakas- ja potilastietojen luovutus sosiaali- ja terveydenhuollon välillä
1.1.2024

Hyvinvointitietojen luovutus ammattilaisille
1.1.2024

Asiakastietojen luovutus hyvinvointisovelluksille
1.5.2025

Julkinen sosiaalihuolto liittymisvelvoite
1.9.2024
(yksityinen **1.1.2026**)

Ajanvarausasiakirja, seulontatutkimukset, labrat, todistukset ym.
1.10.2026